

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/52/46/94

SPONSOROWANIE INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH A KORUPCJA I ŁAPOWNICTWO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Sponsorowanie instytucji państwowych

Powszechnie wiadomo, że większość instytucji publicznych jest niedofinansowana, a państwowy budżet nie pozwala na zmianę tego stanu rzeczy. Szczególnie niedoinwestowane są: służba zdrowia, opieka społeczna, policja, szkolnictwo.

Próby pozyskania dodatkowych, pozabudżetowych środków na działalność instytucji publicznych mogą uzależniać je od sponsora lub zaowocować mafijnymi powiązaniem tych instytucji z donatorami albo też aferami finansowymi.

Powstaje zatem pytanie, jak opinia społeczna postrzega sponsorowanie oraz czy ludzie aprobują tę formę pomocy finansowej lub rzeczowej.

Tabela 1

w procentach

Z powodu trudności budżetowych różne instytucje państwowe korzystają z tzw. sponsorowania - otrzymują od osób prywatnych, firm, spółek darowizny w postaci sprzętu potrzebnego do pracy lub pieniędzy. W jakich dziedzinach jest to, Pana(i) zdaniem, dopuszczalne, jakie instytucje mogą korzystać z takiej pomocy, jakie nie powinny?			
	Nie widzę w tym nic złego	Uważam, że nie powinny z tego korzystać	Trudno powiedzieć
Służba zdrowia	91	4	5
Policja	36	57	8
Gospodarka państwowa	33	56	12
Gospodarka prywatna	31	58	12
Handel i usługi	29	60	11
Administracja i urzędy	21	68	10
Partie polityczne	16	73	11
Banki	13	76	11
Wymiar sprawiedliwości - sądy, prokuratura	12	79	9
Giełda	9	77	14
Sejm, rząd, ministerstwa	7	84	9

Można stwierdzić, że - z wyjątkiem służby zdrowia - sponsorowanie wszystkich wymienionych dziedzin napotyka sprzeciw przeważającej części społeczeństwa, które ma wyrobiony pogląd na tę kwestię. Świadczy o tym stosunkowo mały odsetek (5-14%) osób wstrzymujących się od odpowiedzi.

Istnieje powszechne przekonanie, że służba zdrowia może być sponsorowana. Opinię taką podziela ponad 90% ankietowanych i tylko w tej jednej sprawie panuje duża jednomyślność. W przypadku pozostałych sfer życia społecznego zaznacza się spora rozbieżność opinii, choć zdecydowaną większość stanowią przeciwnicy sponsorowania. Ich odsetek waha się (56-84%) w zależności od rodzaju i charakteru instytucji.

Więcej niż jedna trzecia badanych nie widzi nic złego w sponsorowaniu policji. Trzeba jednak zaznaczyć, że przeciwników jest znacznie więcej (57%) niż zwolenników (36%).

Wydaje się, że aprobatą prywatnego sponsorowania służby zdrowia i policji wynika z przekonania, że bez pieniędzy i sprzętu służby te po prostu nie mogą funkcjonować.

Zdecydowanie brak jest społecznego poparcia dla finansowego lub rzeczowego wspierania Sejmu, rządu i ministerstw. Na nieco niższym, ale zbliżonym poziomie kształtuje się liczba przeciwników sponsorowania sądów i prokuratury, banków, giełdy i partii politycznych. Zdaniem badanych, instytucje te mogą być podatne na korupcję, a przecież powinny być szczególnie wolne od niej i jakiegokolwiek ekonomicznego wpływu sponsora. Podzielają tę opinię przede wszystkim ludzie z wyższym wykształceniem, z dużych ośrodków miejskich, kadra kierownicza i inteligencja, badani mający wysokie dochody i dobrą sytuację materialną. Możliwe też, że w opinii ankietowanych instytucje te mogą funkcjonować mimo niedofinansowania.

Aprobatą sponsorowania policji i służb medycznych rozkłada się równomiernie na wszystkie grupy społeczne. Natomiast zwolennicy sponsorowania państwowej (33%) i prywatnej (32%) działalności gospodarczej oraz handlu i usług (29%) wywodzą się z kręgów, które - jak można sądzić - bezpośrednio odczuwają skutki niedoinwestowania tej sfery w miejscu pracy lub zamieszkania. Są to w przeważającej mierze robotnicy niewykwalifikowani, bezrobotni, ludzie

mający niskie dochody, mieszkający na wsi i w małych miastach; mieszkańcy regionu wschodniego. Z podobnych grup wywodzą się respondenci aprobujący sponsorowanie administracji i urzędów (22%). Prawdopodobnie w tych przypadkach badani dostrzegają szanse na nowe miejsca pracy lub lepsze zarobki.

Można stwierdzić zależność opinii o sponsorowaniu od wykształcenia badanych. Wraz z nim rośnie dezaprobata dla prywatnego sponsorowania każdej z wymienionych instytucji i dziedzin życia społecznego.

Korupcja i łapownictwo

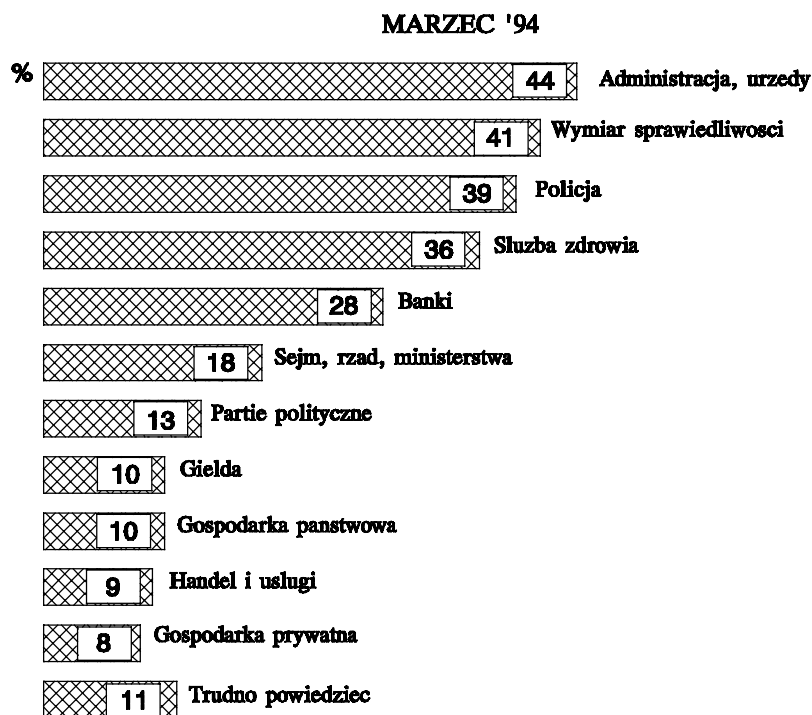
Informacje w środkach masowego przekazu o nowych przypadkach łamania prawa mogą sprawiać wrażenie, że korupcja stała się stałym elementem naszego życia.

W październiku 1993 roku¹ ponad trzy czwarte ankietowanych uważało, że w ciągu ostatnich czterech lat łapownictwo w naszym kraju utrzymuje się na tym samym poziomie (31%) lub rośnie (46%). Co szósty obywatel przyznał, że sam w ciągu ostatnich czterech lat musiał dać łapówkę, a 28% - że robiło to w przeszłości.

Pytanie dotyczące łapownictwa i korupcji w różnych sferach życia społecznego i gospodarczego powtórzono w nieco rozszerzonej formie w badaniu przeprowadzonym w marcu bieżącego roku. Rozkład odpowiedzi przyniósł swego rodzaju ranking postrzegania najbardziej skorumpowanych instytucji w Polsce.

¹ Badanie CBOS "Aktualne problemy i wydarzenia" (40) zrealizowano w dniach 20-25 października '93 na 1192-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju.

RYS. 1. O RÓŻNYCH FORMACH ŁAPOWNICTWA I KORUPCJI MÓWI SIĘ W POLSCE OD DAWNA. GDZIE, WEDŁUG PANA (I), W JAKICH DZIEDZINACH, SFERACH NASZEGO ŻYCIA KORUPCJA WYSTĘPUJE NAJCZĘŚCIEJ? *

* Respondenci mogli wskazać trzy najbardziej, ich zdaniem, skorumpowane sfery naszego życia.

Korupcja jednoznacznie kojarzy się z działalnością przestępczą, łapownictwem, łamaniem lub obchodzeniem prawa, niegospodarnością itd.

Czołówkę najbardziej skorumpowanych instytucji stanowią: administracja i urzędy, wymiar sprawiedliwości, policja i służba zdrowia. Ponad 40% ankietowanych uważa, że administracja państwowa, sądy i prokuratura są skorumpowane. Niewiele mniejszy odsetek badanych wyraża taką samą opinię o policji (39%) i służbie zdrowia (36%).

W opinii respondentów, najmniej narażony na korupcję jest sektor usługowo-handlowy, gospodarka prywatna i państwowa oraz giełda.

Ciekawe jest porównanie odpowiedzi na podobnie brzmiące pytania w badaniach z października '93 i marca '94.

Tabela 2

w procentach

Październik '93		Marzec '94	
W jakich sferach naszego życia ŁAPÓWKI występują najczęściej?		W jakich sferach naszego życia KORUPCJA występuje najczęściej?	
Służba zdrowia	61	Administracja i urzędy	44
Administracja i urzędy	58	Wymiar sprawiedliwości	41
Wymiar sprawiedliwości	38	Policja	39
Banki	19	Służba zdrowia	36
Handel i usługi	16	Banki	28
Gospodarka prywatna	15	Sejm, rząd, ministerstwa	18
Sejm, rząd, ministerstwa	14	Partie polityczne	13
Policja	13	Giełda	10
Gospodarka państwowa	12	Gospodarka państwowa	10
Partie polityczne	6	Handel i usługi	9
Giełda	-	Gospodarka prywatna	8
Trudno powiedzieć	9	Trudno powiedzieć	11

Wyniki nie są w pełni porównywalne ze względu na różnice w sformułowaniu pytań. Jeśli jednak przyjąć, że "łapownictwo" i "korupcja" są - przynajmniej w potocznym rozumieniu - pojęciami bliskoznacznymi, jeśli nie synonimami, to można mówić o zmianach w rankingu skorumpowanych instytucji w porównywanym okresie.

Przede wszystkim w ciągu ostatniego półrocza trzykrotnie wzrósł odsetek respondentów oskarżających policję o korupcję, a dwukrotnie więcej ankietowanych podejrzewa o to partie polityczne. Utrwaliło się przekonanie o istnieniu korupcji w bankach. Zmienił się wizerunek służby zdrowia i administracji, które wprawdzie nadal należą do najbardziej skorumpowanych instytucji, ale zmalało przeświadczenie o powszechności tego zjawiska. Lepiej też niż pół roku temu oceniana jest gospodarka i sfera handlowo-usługowa.

Okazuje się, że nie istnieje żaden związek między aprobatą sponsorowania poszczególnych instytucji a poglądem na to, czy instytucje te są skorumpowane czy też nie². Oznacza to, że niechęć wobec sponsorowania wynika raczej z obawy przed korupcją niż jest skutkiem postrzegania instytucji jako już dotkniętej patologią.

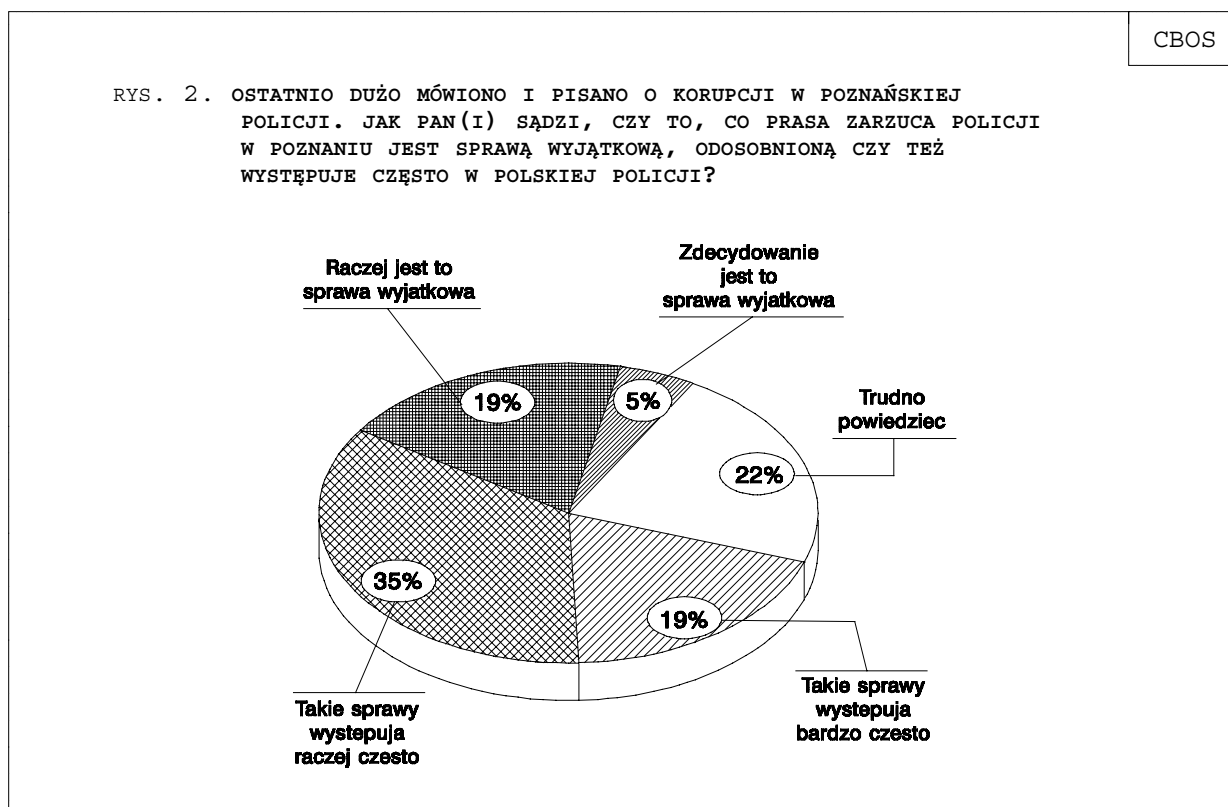
Korupcja w policji

Ujawnienie nieprawidłowości w pracy poznańskiej policji poprzedziły informacje o podobnym zjawisku w policji w Łodzi-Bałutach. Opinia publiczna została poinformowana o swego rodzaju osobliwej statystyce przestępczości funkcjonariuszy prawa i porządku publicznego. Do Inspektoratu Komendy Głównej Policji złożono ok. 15 tys. skarg na funkcjonariuszy policji. Oznacza to, że skarżono się na co szóstego policjanta. Z pracą musiało rozstać się 500 policjantów. 115 spraw przeciw policjantom trafiło do prokuratury, w tym: 30 dotyczyło kradzieży, 22 - tzw. przekroczenia uprawnień i 63 - korupcji. Jednak najwięcej oskarżeń o korupcję skierowano przeciw policjantom z Poznania³. Był to pretekst do szerszej dyskusji na temat łapownictwa, korupcji, przyjmowania przez funkcjonariuszy policji darowizn i pieniędzy od prywatnych sponsorów w zamian za ochronę ich dóbr lub nieściganie przestępstw gospodarczych. Sponsorowanie policji jest zjawiskiem powszechnym. Największym pozabudżetowym i niekomunalnym sponsorem policji są banki i prywatni biznesmeni. Samorządy terytorialne mają również duży udział w sponsorowaniu policji, jednak - zgodnie z ustawą o policji - mogą one uczestniczyć w pokrywaniu kosztów utrzymania policji lokalnej. Mechanizm sponsorowania policji stwarza, z jednej strony, doskonałe warunki do korupcji i sprzedawania przez policję usług, które powinna ona świadczyć ustawowo, z drugiej jednak - policja pozbawiona wsparcia finansowego z zewnątrz jest bezradna w walce z przestępczością i pozbawiona środków sprawowania władzy.

² W korelacji rangowej (przy braku podobieństwa szeregów rangowych) współczynnik r Spearmana wynosi: $rS=-0.05$.

³ B. Ciachurska, B. Leśniewski: *Policja sponsorowana?*, "Wprost" 1994, nr 12.

Wkrótce po ukazaniu się w "Gazecie Wyborczej"⁴ artykułu demaskującego korupcyjne i mafijne powiązania policji poznańskiej, w badaniach przeprowadzonych przez CBOS zadano ankietowanym pytanie, czy korupcja, taka jak w poznańskiej policji, jest zjawiskiem nagminnym czy też jest to przypadek odosobniony.

Przeważa pogląd, że korupcja w policji poznańskiej nie jest zjawiskiem odosobnionym. Ponad połowa badanych (54%) uznała, że łapownictwo i korupcja w polskiej policji występują często (w tym 35% - bardzo często). Taką opinię częściej niż inni wyrażają mężczyźni, respondenci wykształceni, w średnim wieku, mieszkańcy małych miast (do 20 tys. ludności), prywatni przedsiębiorcy, badani deklarujący duże zainteresowanie polityką, mający poglądy prawicowe.

⁴ M. Gorzeliński, P. Najsztub: *Korupcja w policji poznańskiej*, "Gazeta Wyborcza" nr 54(1438) z 5-6 marca 1994.

Co czwarty obywatel uznał skorumpowanie poznańskiej policji za sprawę wyjątkową (w tym - 5% badanych za zdecydowanie wyjątkową). Taką opinię o policji częściej od innych wyrażają mieszkańcy dużych miast, robotnicy wykwalifikowani, respondenci średnio zainteresowani polityką, mający poglądy lewicowe.

Taki sam odsetek obywateli wstrzymał się od uogólnień w tej sprawie. Grupę tę stanowią ludzie źle poinformowani, nie wykazujący zainteresowania polityką, nisko wykształceni, starzy; częściej kobiety niż mężczyźni, emeryci i renciści.

Mimo rozgłosu, jaki środki masowego przekazu nadały sprawie korupcji, łapownictwa i innych form łamania prawa przez stróżów porządku publicznego, policja nie zajmuje pierwszego miejsca w rankingu najbardziej skorumpowanych instytucji w Polsce. Wprawdzie znajduje się w czołówce, ale wyprzedzają ją pod tym względem administracja państwowa i urzędy oraz wymiar sprawiedliwości.

Warto dodać, że w lutowym badaniu oceny działalności różnych instytucji i organizacji⁵ (a więc przed "aferowym" kontekstem pytań o korupcję w policji) zanotowano wzrost społecznej dezaprobaty działalności policji państwowej. W porównaniu z marcem '93 wzrosła ona o 7 punktów procentowych i wynosiła 27%. Ta zmiana nie miała jednak wpływu na ogólny wizerunek policji w oczach opinii publicznej, przeważająca część respondentów (66%) uważała, że policja dobrze służy społeczeństwu.

Opracowała

Macieja FALKOWSKA

⁵ Opinie o instytucjach publicznych po kryzysie rządowym. Komunikat CBOS, marzec '94.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. W jakich sferach naszego życia korupcja występuje najczęściej? Proszę wskazać trzy dziedziny naszego życia, w których, Pana(i) zdaniem, korupcja występuje najczęściej. 1 - Służba zdrowia; 2 - Administracja i urzędy; 3 - Banki; 4 - Gospodarka państwowa; 5 - Gospodarka prywatna; 6 - Handel i usługi; 7 - Sejm, rząd, ministerstwa; 8 - Wymiar sprawiedliwości - sądy, prokuratura

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	36	44	28	10	8	9	18	41
Płeć								
Mężczyźni	37	47	31	13	8	10	19	43
Kobiety	35	41	25	8	7	8	16	40
Wiek								
do 24 lat	42	50	26	11	7	11	28	35
25-34	33	47	30	12	8	7	20	46
35-44	37	45	31	10	9	8	18	46
45-54	35	39	30	7	8	10	17	41
55-64	40	43	27	11	6	10	15	42
65 lat i więcej	30	41	22	10	6	7	12	33
Miejsce zamieszkania								
Wieś	40	37	23	9	7	9	18	40
Miasto do 20 tys.	36	41	41	13	7	10	19	37
od 21 do 100 tys.	30	48	29	9	8	7	16	40
101-500 tys.	35	43	27	10	8	6	20	46
501 tys. i więcej mieszk.	34	60	27	10	9	11	15	42
Region								
Północny	27	58	25	16	10	5	23	32
Zachodni	42	56	34	14	8	8	18	46
Środkowozachodni	37	41	41	8	7	6	21	39
Środkowy	32	50	23	11	10	12	8	37
Wschodni	34	32	17	6	9	12	18	53
Południowo-wschodni	40	42	31	8	4	7	17	46
Południowo-zachodni	39	33	24	10	7	8	21	39
Wykształcenie								
Podstawowe	41	40	21	10	7	8	17	38
Zasadnicze zawodowe	36	45	30	9	7	11	17	43
Średnie	34	44	32	12	8	8	16	44
Wyższe	19	57	34	6	10	9	31	37
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	25	56	37	11	13	4	30	37
Prac.umysł.niż.szczebla	35	35	29	5	13	6	19	50
Pracownicy fiz.- umysł.	35	51	39	12	16	8	10	51
Robotnicy wykwalifikowani	39	49	29	10	4	10	21	49
Robotnicy niewykwalifik.	41	49	24	14	14	8	18	33
Rolnicy	42	34	19	10	7	3	19	45
Prywatni przedsiębiorcy	33	41	39	18	4	5	21	42
Bierni zawodowo								
Renciści i emeryci	35	41	26	9	5	8	13	37
Uczniowie i studenci	37	54	36	7	3	10	30	30
Bezrobotni	44	51	21	11	8	20	17	37
Gospodynie domowe i inni	27	42	21	9	7	13	19	47
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 750 tys. zł	46	35	21	5	7	10	19	43
750 tys. - 1249 tys.	33	47	32	11	5	10	19	45
1250 tys. - 1749 tys.	39	44	22	9	6	10	19	41
1750 tys. - 2249 tys.	34	46	28	13	10	7	17	40
2250 tys. i powyżej	30	47	34	11	11	7	16	40
Ocena własnych war. mater.								
Złe	35	43	26	10	6	11	17	41
Średnie	37	45	30	10	7	6	18	40
Dobre	33	45	28	12	12	9	16	45
Zainteresowanie polityką								
Duże	29	50	37	9	9	8	24	50
Średnie	35	48	29	11	8	9	17	44
Małe lub żadne	38	38	24	9	6	9	17	36
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	31	26	33	9	7	12	21	29
Raz w tygodniu	38	42	30	11	6	9	17	44
Kilka razy w roku	31	52	22	7	10	8	18	41
W ogóle nie uczestniczy	40	52	25	15	11	9	18	32
Poglądy polityczne								
Lewica	37	47	36	7	10	7	18	46
Centrum	32	46	29	11	8	11	17	43
Prawica	37	45	26	16	6	7	23	47
Trudno powiedzieć	38	39	21	7	6	9	15	30

Tabela 1. cd. 9 - Giełda; 10 - Policja; 11 - Partie polityczne; 12 - Inne dziedziny (%)

	9	10	11	12	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	39	13	1	11	1226
Płeć						
Mężczyźni	11	39	13	2	7	579
Kobiety	9	39	13	1	14	648
Wiek						
do 24 lat	7	46	14	1	3	122
25-34	9	48	14	0	5	201
35-44	12	41	18	1	4	289
45-54	11	36	12	2	13	206
55-64	7	34	8	0	14	207
65 lat i więcej	14	31	10	2	23	200
Miejsce zamieszkania						
Wieś	9	39	14	1	13	459
Miasto do 20 tys.	15	37	10	0	8	144
od 21 do 100 tys.	11	40	13	1	12	230
101-500 tys.	9	38	13	1	11	208
501 tys. i więcej mieszk.	11	41	11	2	5	185
Region						
Północny	7	49	12	0	8	139
Zachodni	12	31	10	0	6	129
Środkowo-zachodni	14	36	15	3	8	194
Środkowy	14	42	11	0	12	220
Wschodni	12	43	13	0	10	150
Południowo-wschodni	8	35	6	2	13	183
Południowo-zachodni	5	38	20	1	14	210
Wykształcenie						
Podstawowe	8	35	12	1	16	441
Zasadnicze zawodowe	11	46	18	0	6	299
Średnie	11	40	10	2	9	390
Wyższe	14	31	11	1	8	96
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	15	35	5	1	5	84
Prac.umysł.niż.szczebla	12	40	17	1	8	105
Pracownicy fiz.- umysł.	8	23	16	0	6	58
Robotnicy wykwalifikowani	12	42	16	0	3	134
Robotnicy niewykwalifik.	3	45	13	2	10	70
Rolnicy	15	41	12	1	12	90
Prywatni przedsiębiorcy	5	45	16	0	7	51
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	10	34	8	2	19	424
Uczniowie i studenci	4	45	13	0	5	35
Bezrobotni	13	52	14	1	0	99
Gospodynie domowe i inni	7	44	29	1	7	76
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 750 tys.zł	10	40	17	1	10	163
750 tys. - 1249 tys.	9	41	15	0	7	316
1250 tys. - 1749 tys.	9	40	8	1	12	265
1750 tys. - 2249 tys.	12	36	13	2	10	217
2250 tys. i powyżej	10	36	12	1	12	240
Ocena własnych war. mater.						
Złe	10	43	14	1	10	484
Średnie	11	36	11	1	12	562
Dobre	8	39	16	1	9	179
Zainteresowanie polityką						
Duże	14	35	16	0	5	144
Średnie	11	45	12	2	5	547
Małe lub żadne	9	34	13	0	17	534
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	6	29	16	0	21	92
Raz w tygodniu	11	42	12	1	9	717
Kilka razy w roku	11	39	14	2	12	303
W ogóle nie uczestniczy	8	31	14	0	9	114
Poglądy polityczne						
Lewica	16	36	13	1	6	275
Centrum	10	44	14	1	8	388
Prawica	8	46	15	1	5	240
Trudno powiedzieć	8	31	10	1	22	324

Tabela 2. Jak Pan(i) sądzi, czy to, co prasa zarzuca policji w Poznaniu, jest sprawą wyjątkową, odosobnioną czy też występuje często w polskiej policji? 1 - Jest to sprawa wyjątkowa; 2 - Występuje często (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	53	23	1225
Płeć				
Mężczyźni	28	57	15	578
Kobiety	20	50	29	647
Wiek				
do 24 lat	27	54	19	122
25-34	24	59	18	201
35-44	16	68	16	289
45-54	24	50	25	205
55-64	32	41	27	207
65 lat i więcej	25	43	32	200
Miejsce zamieszkania				
Wieś	24	51	25	459
Miasto do 20 tys.	24	62	14	143
od 21 do 100 tys.	20	55	24	230
101-500 tys.	24	52	24	207
501 tys. i więcej mieszk.	28	53	19	185
Region				
Północny	21	59	20	139
Zachodni	34	48	18	129
Środkowo-zachodni	29	46	25	193
Środkowy	21	59	20	219
Wschodni	27	57	16	150
Południowo-wschodni	20	53	27	183
Południowo-zachodni	19	52	29	211
Wysztalcenie				
Podstawowe	23	46	31	440
Zasadnicze zawodowe	26	57	17	299
Średnie	24	56	20	390
Wyższe	23	65	12	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	22	65	13	84
Prac.umysł.niż.szczebła	25	49	26	104
Pracownicy fiz.- umysł.	19	59	22	58
Robotnicy wykwalifikowani	29	57	14	134
Robotnicy niewykwalifik.	13	58	29	70
Rolnicy	23	52	25	90
Prywatni przedsiębiorcy	11	72	16	51
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	26	44	30	422
Uczniowie i studenci	24	57	19	35
Bezrobotni	26	61	13	99
Gospodynie domowe i inni	25	59	16	76
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	23	53	24	163
750 tys. - 1249 tys.	24	53	23	315
1250 tys. - 1749 tys.	21	53	26	265
1750 tys. - 2249 tys.	26	52	22	218
2250 tys. i powyżej	27	55	18	239
Ocena własnych war. mater.				
Dobre	23	54	23	483
Średnie	24	52	24	561
Dobre	28	55	17	179
Zainteresowanie polityką				
Duże	20	66	14	143
Średnie	27	58	15	548
Małe lub żadne	22	45	33	533
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	24	37	39	92
Raz w tygodniu	23	53	24	716
Kilka razy w roku	25	57	18	303
W ogóle nie uczestniczy	27	58	15	114
Poglądy polityczne				
Lewica	35	54	11	275
Centrum	24	58	18	388
Prawica	22	65	13	240
Trudno powiedzieć	16	39	45	323

Tabela 3. Czy gospodarka państwowa może korzystać ze sponsorowania?
1 - Nie widzę w tym nic złego; 2 - Uważam, że nie powinna z tego korzystać (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	56	12	1227
Płeć				
Mężczyźni	36	56	8	579
Kobiety	29	56	15	648
Wiek				
do 24 lat	33	56	11	122
25-34	38	54	8	201
35-44	35	58	6	289
45-54	32	59	8	206
55-64	34	55	12	208
65 lat i więcej	22	53	25	200
Miejsce zamieszkania				
Wieś	34	52	14	459
Miasto do 20 tys.	30	60	9	144
od 21 do 100 tys.	36	51	13	230
101-500 tys.	25	64	10	208
501 tys. i więcej mieszk.	34	60	6	185
Region				
Północny	29	64	8	139
Zachodni	31	56	13	129
Środkowo-zachodni	31	61	7	194
Środkowy	33	51	15	220
Wschodni	43	47	10	150
Południowo-wschodni	34	52	14	183
Południowo-zachodni	28	60	12	211
Wysztalcenie				
Podstawowe	33	48	19	441
Zasadnicze zawodowe	31	59	10	299
Średnie	33	61	6	391
Wyższe	32	63	5	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	27	71	3	84
Prac.umysł.niż.szczebła	36	57	7	105
Pracownicy fiz.- umysł.	38	56	6	58
Robotnicy wykwalifikowani	39	56	5	134
Robotnicy niewykwalifik.	47	48	5	70
Rolnicy	32	54	14	90
Prywatni przedsiębiorcy	40	56	4	51
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	28	54	19	424
Uczniowie i studenci	29	53	18	35
Bezrobotni	34	54	12	99
Gospodynie domowe i inni	28	63	9	76
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	44	44	12	163
750 tys. - 1249 tys.	35	53	12	316
1250 tys. - 1749 tys.	35	56	9	265
1750 tys. - 2249 tys.	28	59	12	218
2250 tys. i powyżej	26	65	9	240
Ocena własnych war. mater.				
Złe	36	52	13	484
Średnie	30	58	12	562
Dobre	31	62	6	179
Zainteresowanie polityką				
Duże	40	53	7	144
Średnie	34	61	6	548
Małe lub żadne	29	52	19	534
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	52	17	93
Raz w tygodniu	31	57	11	717
Kilka razy w roku	37	51	12	303
W ogóle nie uczestniczy	28	63	9	114
Poglądy polityczne				
Lewica	35	60	5	275
Centrum	32	60	8	389
Prawica	31	61	8	240
Trudno powiedzieć	31	44	25	324

Tabela 4. Czy gospodarka prywatna może korzystać ze sponsorowania?
1 - Nie widzę w tym nic złego; 2 - Uważam, że nie powinna z tego korzystać (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	58	12	1227
Płeć				
Mężczyźni	37	56	8	579
Kobiety	25	60	15	648
Wiek				
do 24 lat	32	58	10	122
25-34	35	58	8	201
35-44	37	59	5	289
45-54	30	59	11	206
55-64	27	62	11	208
65 lat i więcej	21	52	26	200
Miejsce zamieszkania				
Wieś	39	47	14	459
Miasto do 20 tys.	26	63	12	144
od 21 do 100 tys.	31	58	11	230
101-500 tys.	18	73	8	208
501 tys. i więcej mieszk.	27	62	10	185
Region				
Północny	28	66	6	139
Zachodni	27	63	10	129
Środkowo-zachodni	26	66	8	194
Środkowy	27	52	21	220
Wschodni	39	52	9	150
Południowo-wschodni	36	52	12	183
Południowo-zachodni	32	56	12	211
Wykształcenie				
Podstawowe	28	51	21	441
Zasadnicze zawodowe	32	60	8	299
Średnie	32	61	6	391
Wyższe	32	67	1	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	29	70	2	84
Prac.umysł.niż.szczębla	19	76	5	105
Pracownicy fiz.- umysł.	38	54	8	58
Robotnicy wykwalifikowani	30	66	4	134
Robotnicy niewykwalifik.	46	46	7	70
Rolnicy	41	42	17	90
Prywatni przedsiębiorcy	46	50	4	51
Bierni zawodowo				
Rencjści i emeryci	27	54	19	424
Uczniowie i studenci	22	67	11	35
Bezrobotni	29	60	11	99
Gospodynie domowe i inni	34	57	9	76
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	42	47	11	163
750 tys. - 1249 tys.	30	59	11	316
1250 tys. - 1749 tys.	31	58	11	265
1750 tys. - 2249 tys.	29	59	12	218
2250 tys. i powyżej	26	65	9	240
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	55	12	484
Średnie	27	60	12	562
Dobre	36	58	6	179
Zainteresowanie polityką				
Duże	42	52	6	144
Średnie	31	63	6	548
Małe lub żadne	27	54	19	534
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	52	16	93
Raz w tygodniu	30	58	12	717
Kilka razy w roku	29	60	11	303
W ogóle nie uczestniczy	37	57	7	114
Poglądy polityczne				
Lewica	34	59	7	275
Centrum	33	60	8	389
Prawica	35	61	4	240
Trudno powiedzieć	22	53	25	324